

DAGENS NYHETER.

DN DEBATT

En utskrift från Dagens Nyheter, 2024-11-21 23:40

Artikeln ursprungsadress: <https://www.dn.se/debatt/sverige-blundar-och-gasar-pa-vag-mot-avsatsen/>

DN Debatt. "Sveriges ohållbara politik skadar inte bara planeten"

Uppdaterad 2024-11-18 Publicerad 2024-11-17

Regeringen spelar politisk roulett med planeten och Sveriges ekonomi, skriver artikelförfattaren. På bild klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L).

Foto: Henrik Montgomery/TT

DN DEBATT.

Vi är mitt inne i en klimatkris som snabbt förvärras, och förväntningarna på de globala förhandlingarna som just nu pågår på COP29 är låga. I detta läge är det oroväckande att Sverige inte tar sitt globala ansvar, förlorar rollen som föredöme och för en svag klimatpolitik som kan dra undan mattan för svenskt näringsliv, skriver professor Johan Rockström.

Utvald läsning i din mejlbox

DN:s klimatreporter Peter Alestig ger dig veckans viktigaste läsning om klimatkrisen – nyheter, granskningar, fördjupningar och intervjuer.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Uppdatering 24/11/2024 14.30: Texten har tillfogats en rättelse.

Gapet mellan den förda politiken och kraven som ställs från klimatforskningen har aldrig varit större. Enligt [SCB](#) ökade de svenska utsläppen med 5,6 procent det andra kvartalet 2024. Utsläppen ökar när tillväxten minskar, vilket är ett trendbrott.

Samtidigt visar FN:s "[Unep gap report](#)" att vi följer en väg som tar oss till 3,1 graders global uppvärmning om 75 år. Detta motsvarar mer än 5 grader i Sverige, och är inget annat än en väg mot katastrof.

Forskningen är i dag tydlig: Överstiger vi 1,5–2 grader så ökar risken för stora irreversibla förändringar, som avsmältningen av Grönlandsisen (sju meters havsyteökning). Vi kan inte längre utesluta en [kollaps av Amoc-systemet](#) i Nordatlanten som är kopplad till Golfströmmen, vilket gör det omöjligt för oss att [leva på vår del](#) av planeten.

De globala utsläppen måste nu minska med [7,5 procent per år](#). För 2025 skall 4 miljarder ton växthusgaser tas bort från den globala ekonomin. För Sverige innebär det 3 miljoner ton.

Sverige har en klimatlag sedan 2017. Vi har skrivit på det juridiskt bindande Parisavtalet från 2015 och EU:s klimatlag "Fit for 55". Allt detta kräver att svenska utsläpp måste halveras till 2030 ([jämfört med 2005](#)), och nå noll senast 2045. Sverige är på väg att missa samtliga dessa lagliga krav.

Den senaste forskningen visar att skogen globalt (liksom den svenska) börjar visa tecken på försvagning.

Dessutom finns krav på inlagring av koldioxid i skog. Sverige skall öka denna inlagring med fyra miljoner ton till år 2030. Extrem värme, rekordstora angrepp av granbarkborre och ohållbar avverkning av skog, innebär att vi med stor sannolikhet missar detta krav. Det är oerhört problematiskt.

Även om vi fasar ut alla utsläpp från olja, kol och gas, kommer vi ändå missa Parisgränsen på 1,5 grader om vi inte säkrar kolsänkan i skogen. Den senaste forskningen visar att skogen globalt (liksom den svenska) börjar visa tecken på försvagning.

Sveriges ohållbara politik skadar inte bara planeten, dessutom riskerar det att stå svenska skattebetalare dyrt. Om vi missar våra så kallade ETS-utsläppsmål (från industrin) och dessutom förlorar skogens kolsänka, kommer detta leda till att Sverige överskrider sin så kallade ESR-gräns (totala mängden tillåtna utsläpp) med [7 miljoner ton](#) koldioxidekvivalenter, vilket kan kosta oss upp till 20 miljarder kronor i böter.

Foto: Erik Simander

Vi följer således en dyr och farlig väg. Därutöver, Sveriges klimatlag är i sig självt obsolet. Redan när den antogs 2017 var den i otakt med vetenskapen. Sedan dess har riskläget skärpts betydligt.

Vi vet nu att 1,5 grader är en kritisk gräns. Överskrid den, och vi har oacceptabla negativa konsekvenser för miljarder människor. Det kommer att leda till ökade flyktingströmmar och ökad risk för konflikt.

Vi har inte levt upp till våra åtaganden. Det återstående koldioxidutrymmet för Sverige har minskat betydligt sedan lagen antogs. Ett land som Sverige kan inte vara "netto-noll 2045", utan måste nå absolut noll senast 2030–2035. Och vägen dit är allt. Om vi inte halverar utsläppen till 2030, blir vägen brantare och dyrare efter 2030.

Den starkaste rösten i Sverige i dag emot den förda miljö- och klimatpolitiken är inte Miljöpartiet, utan Svenskt Näringsliv. Det borde få en moderatledd regering att fundera.

Det mest frustrerande just nu är inte att riskbilden börjar bli skrämmande. Utan det är tendensen att blunda för möjligheterna, och politiskt spela rysk roulett inte bara med planeten, utan också med Sveriges ekonomi.

Vi vet nu att fossilfrihet, cirkulär ekonomi och hållbar utveckling är vägen till ett modernt, innovativt, konkurrenskraftigt samhälle, med goda chanser till välfärd, jobb och ekonomisk utveckling. Den starkaste rösten i Sverige i dag emot den förda miljö- och klimatpolitiken är inte Miljöpartiet, utan Svenskt Näringsliv. Det borde få en moderatledd regering att fundera.

Det riskerar också att leda till dubbelfel. Det är populärt att hävda att [Sveriges 0,2 procent](#) av de globala utsläppen inte spelar någon roll. Detta är att ge Sverige ett obefogat underbetyg.

Världen tittar på Sverige. Vi är inte bara ett av världens rikaste länder. Vi har historiskt varit ett föredöme för hållbar utveckling. När rika miljömedvetna Sverige nu säger att "vi inte har råd att fasa ut förbränningsmotorn", då drar de stora utvecklingsländerna öronen åt sig. En regerings politik påverkar en annans, ett fenomen som kallas "[policy diffusion](#)".

Foto: Rafiq Maqbool/AP

Just nu pågår FN:s klimatmöte COP29 i Baku, Azerbajdzjan, men förväntningarna på de globala förhandlingarna är låga. I USA lär valet av Trump sätta punkt för allt internationellt engagemang och finansiering i omställningen. Tysklands regeringskris skapar osäkerhet i EU, och gör det svårare att prioritera nästa steg i unionens politik. Rollen för länder som Sverige blir då än viktigare.

Vi har således allt att förlora på att gå baklänges in i framtiden. Det är dags att vi reser på oss och (åter) hissar den svenska klimatfanan högt.

Vad kräver detta?

- 1. Ge miljömålsberedningen i uppgift** att ta fram en vetenskapligt uppdaterad klimatlag. Denna uppdatering måste kombineras med en bred energiöverenskommelse som levererar förnybar el på [cirka 100 TWh](#) redan till 2030.
- 2. Koppla samman EU:s naturrestaureringslag** och FN:s globala ramverk för skydd av biologisk mångfald med klimatpolitiken, och ta fram en aktiv politisk färdplan för en omställning av svenskt skogsbruk och jordbruk från kolkälla till kolsänka.
- 3. Regeringen bör samla näringsliv och forskarsamhället** till dialog om spelreglerna för omställningen. Se över vilka statliga investeringar som behövs för den nya infrastruktur som en accelererad omställning kräver (laddinfrastruktur, kraftnät, anslutningskablar, kollektivtrafik).

Sverige har, i förhållande till vår storlek, ett oproportionerligt stort inflytande i världen. Detta beror förstås på våra

framgångar som ett föregångsland för en modern, trygg välfärd. Samtidigt är vi ett exportinriktat land, sammanvävt med den globala ekonomin. Sverige är beroende av stabila relationer och marknader över hela världen.

Vi är mitt i den största omställningen i modern historia. Låt oss inte spela bort korten i detta vägskäl.

[Läs fler artiklar från DN Debatt.](#)

Rättelse: I en tidigare version av texten uppgavs fel kvartal för utsläppsstatistiken från SCB.

Text

Johan Rockström, professor i jordsystemsvetenskap vid universitetet i Potsdam, Tyskland, chef för Potsdaminstitutet för klimatforskning (PIK)

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt